

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ

របាយការណ៍ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ២០០៩/២៦

របស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ចនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ

ស្តីពី

ការកំណត់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រចាំឆ្នាំនិងអន្តរជាតិ

ដើម្បីកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០

រៀបចំដោយ :

ឧបត្ថម្ភការងារព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា :

អារម្ភកថា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិនៅថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៥៥ និងបានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិកុមារ នៅ ថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២ ។ នៅថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ចនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ បានអនុម័តសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ ២០០៩/២៦ ក្រោមប្រធានបទ **“គាំទ្រដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាតិនិងអន្តរជាតិ ដើម្បីកំណែទម្រង់ យុត្តិធម៌កុមារ ពិសេស តាមរយៈការសម្របសម្រួលដែលកាន់តែប្រសើរឡើងខាង ជំនួយបច្ចេកទេស”** ។ សេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ប្រទេសកម្ពុជាបានផ្តល់របាយការណ៍ជូនការិយាល័យគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ អង្គការ សហប្រជាជាតិមុនថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ស្តីពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ ប្រទេសក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្ត សម្រាប់ដាក់ក្នុងសម័យប្រជុំលើកទី ២០ នៃគណៈកម្មាធិការបង្ការបទល្មើស និងយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលនឹងប្រារព្ធធ្វើនៅខែ មេសា ឆ្នាំ២០១១ ខាងមុខ ។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ បានរៀបចំរបាយការណ៍ លទ្ធផលនៃការអនុវត្តរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាតិនិងអន្តរជាតិ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីកំណែទម្រង់គោលនយោបាយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ច្បាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តិធម៌កុមារ កំណែទម្រង់តុលាការ នីតិវិធីនិងតុលាការ កុមារមេត្រី ការអង្កេតស្រាវជ្រាវ ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ននិងអ្នកជំនាញ សេវានិងជំនួយ ដំណោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ការបង្ការនិងការបង្វែរ ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ការបង្កើតប្រព័ន្ធទិន្នន័យនិងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន សហប្រតិ បត្តិការនិងការសម្របសម្រួល ដោយបានដាក់ឆ្លងកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នៅថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ បន្ទាប់មកក៏បានដាក់ជូនកិច្ចប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បី កុមារ ដើម្បីពិនិត្យនិងសម្រេចនៅថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ និងបានផ្ញើរបាយ

ការណ៍នេះជូនការិយាល័យគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិតាម
រយៈក្រសួងការបរទេសនិងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ។

ក្រោមការដឹកនាំរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន នាយក
រដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** រាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញការលើកកម្ពស់ការអនុវត្តសិទ្ធិ
ជាមូលដ្ឋានទាំង៤របស់កុមារ ដោយបានបង្កើតច្បាប់ ផែនការជាតិ យន្តការជាតិ កម្មវិធី
និងបានដាក់ចេញនូវវិធានការជាច្រើន ដើម្បីជាឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ និងផ្តល់
យុត្តិធម៌ដល់កុមារស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ គោលការណ៍នីតិវិធី និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ។

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ បានរៀបចំបោះពុម្ពបាយការណ៍នេះជាភាសា
ខ្មែរនិងអង់គ្លេស សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយដល់ក្រសួង ស្ថាប័ននិងអង្គការពាក់ព័ន្ធ ក្នុងគោល
បំណងដើម្បីឱ្យក្រសួង ស្ថាប័ននិងអង្គការពាក់ព័ន្ធបានទទួលបានជ្រាបអំពីលទ្ធផលនៃការ
អនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ២០៩/២០៦របស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច
នៃអង្គការសហប្រជាជាតិកន្លងមក ដើម្បីរៀបចំកម្មវិធីនានាដែលជាឧត្តមប្រយោជន៍
កុមារបន្តទៀត ។

សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះសមាជិក សមាជិកាក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ
តំណាងក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គការពាក់ព័ន្ធ ដែលធ្វើឱ្យខ្លឹមសារនៃរបាយការណ៍មានភាព
សុក្រិត្យ និងសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអង្គការយូនីសេហ្វ ដែលបានឧបត្ថម្ភផ្នែកបច្ចេក
ទេសនិងថវិកាដល់ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ ក្នុងការរៀបចំរបាយការណ៍នេះ ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ២០១០
ជ. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ
ប្រធាន

មាតិកា

ទំព័រ

ការិយាល័យប្រឆាំងគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ i

I. សេចក្តីផ្តើម ១

II. កំណែទម្រង់គោលនយោបាយនិងច្បាប់ទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌កុមារ ៣

III. កំណែទម្រង់តុលាការ ១២

IV. នីតិវិធីកុមារមេត្រីនិងតុលាការកុមារមេត្រី ១៣

V. ការអង្កេតស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងកុមារ ១៤

VI. ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ននិងអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ១៤

VII. សេវានិងជំនួយ ១៦

VIII. ដំណោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ការបង្ការ និងការបង្វែរ ១៩

IX. ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ២១

X. ការបង្កើតប្រព័ន្ធទិន្នន័យនិងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន ២២

XI. ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន ២៣

XII. សហប្រតិបត្តិការនិងការសម្របសម្រួល ២៤

XIII. សន្និដ្ឋាន ២៧

ការិយាល័យប្រឆាំងគ្រឿងញៀន

និងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ

លេខយោង : CU ២០០៨/១៥០

អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ សូមសម្តែងនូវការកោតសរសើរចំពោះ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងមានកិត្តិយសចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់របស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ ២០០៩/២៦ របស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ចក្រោមប្រធានបទ " គាំទ្រដល់ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាតិ និងអន្តរជាតិដើម្បីកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ ពិសេសតាមរយៈ ការសម្របសម្រួល ដែលកាន់តែប្រសើរឡើងខាងជំនួយផ្នែកបច្ចេកទេស" ដែលត្រូវ បានអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សាកាលពីថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ ។ ឯកសារចម្លង នៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះ មានជូនភ្ជាប់មកជាមួយ ។

ក្នុងកថាខណ្ឌ១ នៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តក្រុមប្រឹក្សាបានជំរុញរដ្ឋសមាជិកឱ្យយក ចិត្តទុកដាក់ជាពិសេស ឬបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះបញ្ហាយុត្តិធម៌កុមារ និងធ្វើ ការពិចារណាទៅលើលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិដែលនៅជាធរមានព្រមទាំង វិធាននិង បទដ្ឋាននានារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិសំរាប់ការប្រព្រឹត្តលើកុមារទំនាស់នឹងច្បាប់ តាមការសម្របសម្រួល ជាពិសេស អនីតិជនដែលត្រូវបានដកហូតសេរីភាពរបស់ពួកគេ ជនរងគ្រោះនិងសាក្សីនៃបទឧក្រិដ្ឋកម្មកុមារ ដោយពិចារណាផងដែរទៅលើអាយុ ភេទ ស្ថានភាពសង្គម និងតម្រូវការការអភិវឌ្ឍន៍របស់កុមារទាំងនោះ ។

ក្នុងកថាខណ្ឌ២ ក្រុមប្រឹក្សាបានអញ្ជើញរដ្ឋសមាជិក តាមការសម្របឱ្យ ដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងផែនការសកម្មភាព ជាតិដ៏ទូលាយស្តីពីការបង្ការបទល្មើស និងកំណែ ទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ ដែលជាប់ទាក់ទងជាពិសេសជាមួយនឹងការទប់ស្កាត់កុមារពីការ ជាប់ទាក់ទងនឹងបទល្មើស ការធានានូវសិទ្ធិទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ ជាពិសេសសំរាប់ កុមារក្រីក្រ និងការកាត់បន្ថយនូវការប្រើប្រាស់នៃការឃុំខ្លួន និងថេរវេលានៃការ ឃុំខ្លួនកុមារ ជាពិសេសនៅក្នុងដំណាក់កាលមុនការកាត់សេចក្តី រួមមាន តាមរយៈការ ប្រើប្រាស់នូវការបង្វែរ ការផ្តល់នូវយុត្តិធម៌ឡើងវិញ និងជំរើសផ្សេងៗទៀតក្រៅពី ការឃុំខ្លួន ការធ្វើសមាហរណកម្មកុមារទំនាស់នឹងច្បាប់ទៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ និងនីតិវិធីគាំពារកុមារ សំរាប់កុមារទាំងអស់ ដែលទាក់ ទងទៅនឹងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

ជានេះទៅទៀត នៅក្នុងកថាខណ្ឌ៣ រដ្ឋសមាជិកនិងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរបស់ខ្លួន ត្រូវបានអញ្ជើញឱ្យចូលរួមអនុម័តវិធីសាស្ត្រដ៏ទូលាយមួយចំពោះកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌ កុមារតាមការសម្រប រួមមាន តាមរយៈកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ កំណែទម្រង់ច្បាប់ ការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធនៃការប្រមូលទិន្នន័យ និងគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន ការពង្រឹងសមត្ថភាព ស្ថាប័ន រួមទាំង ដល់បុគ្គលិកសង្គមកិច្ច និងអ្នកផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ ការកសាងចំណេះ ដឹងនិងការត្រួតពិនិត្យ និងការបង្កើតនីតិវិធី និងស្ថាប័នគាំពារកុមារ ។

ឯកឧត្តម ហោ ណាំហុង
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ក្នុងកថាខណ្ឌ៤ ក្រុមប្រឹក្សាបានលើកទឹកចិត្តដល់រដ្ឋសមាជិកតាមការសម្របដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវបែបវិទ្យាសាស្ត្រទាក់ទងនឹងកុមារទំនាស់និងច្បាប់តាមតំបន់ដែលជាបរិយាកាសសង្គមរបស់ពួកគេ និងកត្តាគ្រោះថ្នាក់ដទៃទៀត និងវិធានការណ៍ទាំងឡាយសំរាប់ការស្តារឡើងវិញនូវវិស័យសង្គមកិច្ច និងការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសង្គមឡើងវិញ ហើយនៅក្នុងកថាខណ្ឌ៥ បានអញ្ជើញរដ្ឋសមាជិកតាមការសម្របឱ្យប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ជំនួយបច្ចេកទេស ដែលបង្កើតដោយក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋសមាជិកយុត្តិធម៌កុមារ (Interagency Panel on Juvenile Justice) និងដោយសមាជិកទាំងអស់របស់ខ្លួន និងដើម្បីស្វែងរកការណែនាំ និងជំនួយបច្ចេកទេសនៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ ពិសមាជិកនានារបស់ក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋសមាជិក ដើម្បីរៀបចំអនុវត្តនិងឃ្នាំមើលគោលនយោបាយរួមនៃយុត្តិធម៌កុមារ ។

នៅក្នុងកថាខណ្ឌ៦ ក្រុមប្រឹក្សាបានលើកទឹកចិត្តរដ្ឋសមាជិក និងទីភ្នាក់ងារផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិឱ្យផ្តល់ធនធានគ្រប់គ្រាន់ដល់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋសមាជិកយុត្តិធម៌កុមារ និងសមាជិកនានារបស់ក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋសមាជិកដើម្បីអោយពួកគេអាចបន្តផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសកាន់តែប្រសើរឡើងតាមការស្នើសុំដល់រដ្ឋសមាជិកជាពិសេស ដល់រដ្ឋណាដែលបានបង្ហាញពិសេសក្តីត្រូវការខាងជំនួយបច្ចេកទេសអនុលោមតាមសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ចលេខ ២០០៧/២៣ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ ។

ក្នុងកថាខណ្ឌ៧ ក្រុមប្រឹក្សាបានស្នើដល់សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋសមាជិកយុត្តិធម៌កុមារឱ្យបន្តផ្តល់ជំនួយដល់រដ្ឋសមាជិក តាមការស្នើសុំនិងយោង

ទៅតាមធនធានដែលមាននៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ រួមទាំង ការអនុវត្តតាមអនុសាសន៍ដែលមាននៅក្នុងការសិក្សារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីអំពើហិង្សាប្រឆាំងកុមារ និងការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធនៃការប្រមូលទិន្នន័យផ្ទាក់ជាតិ និងប្រព័ន្ធព័ត៌មានយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌទាក់ទងនឹងកុមារទំនាស់នឹងច្បាប់ ដោយប្រើជាមគ្គុទ្ទេសក៍នូវសៀវភៅកូនខ្នាតសំរាប់ការវាស់វែងសូចនាករយុត្តិធម៌កុមារ និងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ៨ បានលើកទឹកចិត្តសមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមអន្តររដ្ឋាភិបាលបណ្តុះបណ្តាលយុត្តិធម៌កុមារ ឱ្យបង្កើនថែមទៀតនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេចែករំលែកព័ត៌មានគ្នា និងប្រមូលផ្តុំសមត្ថភាពនិងធនធានរបស់ពួកគេដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តកម្មវិធី រួមទាំងតាមរយៈការធ្វើកម្មវិធីរួមគ្នាតាមការសម្រប និងការបង្កើតនូវឧបករណ៍រួមនិងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ។

នៅទីបញ្ចប់ ក្នុងកថាខណ្ឌ១០ ក្រុមប្រឹក្សាបានស្នើដល់អគ្គលេខាធិការឱ្យរាយការណ៍ជូនគណៈកម្មាធិការបង្ការបទល្មើសនិងយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌនៅសម័យប្រជុំលើកទី២០ ស្តីពីការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តដែលបានលើកឡើងខាងលើ ។

ដើម្បីឱ្យអគ្គលេខាធិការអាចប្រមូលព័ត៌មានស្តីពីបញ្ហា ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះ និងដើម្បីប្រតិបត្តិតាមកាតព្វកិច្ចធ្វើរបាយការណ៍សំរាប់សម័យប្រជុំលើកទី២០នៃគណៈកម្មាធិការបង្ការបទល្មើសនិងយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌដែលនឹងប្រារព្ធធ្វើនៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានអញ្ជើញឱ្យផ្តល់ព័ត៌មានជារាយការណ៍ជូនការិយាល័យប្រឆាំងគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួនក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះ ។ ព័ត៌មាននេះ

ត្រូវតែបានបញ្ជូនទៅអង្គការយុត្តិធម៌ និងសុចរិតភាព/កំរងយុត្តិធម៌តាមប្រធានបទ
នៃផ្នែកប្រតិបត្តិការរបស់ការិយាល័យប្រឆាំងគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មអង្គការសហ
ប្រជាជាតិយ៉ាងយូរឬបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី ១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ តាមរយៈប្រអប់សំបុត្រ
P.O.Box 500,1400 Vienna អូទ្រីស ហ្វាក : +43-1-2606-5866 ឬឆ្លើយតប
តាម E-mail: criminal.justice@unodc.org

ថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩

រំលឹកឡើងវិញ នូវសេចក្តីសំរេចចិត្តលេខ២០០៧/២៣ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ ។

ស្វាគមន៍ របាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការស្តីពីការគាំទ្រដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងថ្នាក់ជាតិសំរាប់កំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ ជាពិសេសតាមរយៈជំនួយបច្ចេកទេស និងការសម្របសម្រួលតាមប្រព័ន្ធដំណូលរយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលបានកែលំអឱ្យប្រសើរឡើង ។

កត់សំគាល់ថា យោងតាមរបាយការណ៍នេះ រដ្ឋខ្លះបានរាយការណ៍ពីការអនុវត្តវិធានការដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងការឃុំខ្លួនមុនការកាត់សេចក្តីលើអនីតិជនទំនាស់នឹងច្បាប់ ខណៈពេលដែលរដ្ឋជាច្រើននៅតែប្រើការដកហូតសេរីភាពថាជាច្បាប់ ជាជាងការលើកលែង ។

កត់សំគាល់ផងដែរ នូវការកើនឡើងនៃគ្រឹះស្ថានឯកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈ និងការផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលសមស្រប និងការបណ្តុះបណ្តាលឡើងវិញសមស្របនៅក្នុងវិស័យនេះ និងការអភិវឌ្ឍន៍វិធានការបង្វែរ កម្មវិធីស្តារយុត្តិធម៌ឡើងវិញ និងកម្មវិធីជំរើសផ្សេងៗក្រៅពីការឃុំខ្លួន ដែលបានរាយការណ៍ដោយរដ្ឋសមាជិក និងលើកទឹកចិត្តដល់រដ្ឋផ្សេងទៀតឱ្យអនុម័តយកកម្មវិធីដូចគ្នានេះដែរ ។

ទទួលស្គាល់ដោយពេញចិត្ត ការងាររបស់ក្រុមអន្តររដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកយុត្តិធម៌កុមារ និងសមាជិករបស់ខ្លួន នាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពនៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស ការិយាល័យសហប្រជាជាតិប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនិងគ្រឿងញៀន មូលនិធិសហប្រជាជាតិដើម្បីកុមារ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវយុត្តិធម៌ និងឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរតំបន់នៃសហប្រជាជាតិ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិកុមារ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួន ជាពិសេស ការសម្របសម្រួលនៃការផ្តល់យោបល់ និងជំនួយបច្ចេក

ទេសនៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ និងការចូលរួមយ៉ាងសកម្មពីសង្គមស៊ីវិលក្នុងកិច្ចការ
ទាំងអស់នេះ ។

ចងចាំថា វិធីសាស្ត្ររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិចំពោះយុត្តិធម៌សំរាប់កុមារ
ដែលមានបញ្ជាក់ក្នុងកំណត់ត្រាណែនាំរបស់អគ្គលេខាធិការ ចុះខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨
មានគោលបំណងអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញនៃបទដ្ឋានអង្គការសហប្រជាជាតិ និងវិធាន
សំរាប់កុមារទាំងអស់ ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយផ្នែកយុត្តិធម៌ និងប្រព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ
ផ្សេងទៀតក្នុងនាមជាជនរងគ្រោះ សាក្សី ឬជនល្មើសដែលត្រូវគេចោទប្រកាន់ ឬក្នុង
កាលៈទេសៈផ្សេងៗទៀត ដែលអន្តរាគមន៍តាមផ្លូវច្បាប់តំរូវ ។

១- *ជុំវិញ* រដ្ឋសមាជិកឱ្យយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសចំពោះ ឬបង្កើនការយក
ចិត្តទុកដាក់ដល់បញ្ហាយុត្តិធម៌កុមារ និងធ្វើការពិចារណាទៅលើលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិ
ទាំងឡាយដែលនៅជាធរមានតាមការសម្រប ព្រមទាំងវិធាននិងបទដ្ឋាននានារបស់
អង្គការសហប្រជាជាតិសំរាប់ការប្រព្រឹត្តលើកុមារទំនាស់និងច្បាប់ ជាពិសេសអនីតិជន
ដែលត្រូវបានដកហូតសេរីភាពជនរងគ្រោះនិងសាក្សីជាអនីតិជននៃបទល្មើស ដោយ
ពិចារណាផងដែរទៅលើអាយុ ភេទ ស្ថានភាពសង្គម និងតំរូវការអភិវឌ្ឍន៍របស់កុមារ
ទាំងនោះ ។

២- *អញ្ជើញ* រដ្ឋសមាជិកឱ្យចូលរួមតាមការសម្រប អនុម័តផែនការសកម្ម
ភាពជាតិរួមស្តីពីការបង្ការបទល្មើសនិងកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ ដែលជាប់ទាក់ទង
ជាពិសេសជាមួយការទប់ស្កាត់កុមារពីការជាប់ទាក់ទងនឹងបទល្មើស ការធានានូវសិទ្ធិ
ទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ ជាពិសេសសំរាប់កុមារក្រីក្រ និងការកាត់បន្ថយនូវការប្រើ
ប្រាស់នៃការឃុំខ្លួន និងថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនកុមារ ជាពិសេសនៅក្នុងដំណាក់កាល
មុនការកាត់សេចក្តី រួមមាន តាមរយៈការប្រើប្រាស់នូវការបង្វែរការផ្តល់នូវយុត្តិធម៌
ឡើងវិញ និងជំរើសផ្សេងៗទៀតក្រៅពីការឃុំខ្លួន ការធ្វើសមាហរណកម្មកុមារទំនាស់

នឹងច្បាប់ទៅ ក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ និងនីតិវិធីគាំពារកុមារសំរាប់កុមារទាំងអស់ ដែលទាក់ទងទៅនឹងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

៣- *អញ្ជើញ* រដ្ឋសមាជិក និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរបស់ខ្លួនផងដែរឱ្យចូលរួមអនុម័ត វិធីសាស្ត្រដ៏ទូលាយមួយ ចំពោះកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារតាមការសម្រប រួមមាន តាមរយៈកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ កំណែទម្រង់ច្បាប់ ការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធនៃការ ប្រមូលទិន្នន័យនិងគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន រួមទាំងដល់បុគ្គលិក សង្គមកិច្ចនិងអ្នកផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ ការកសាងចំណេះដឹងនិងការត្រួតពិនិត្យ និង ការបង្កើតនីតិវិធីនិងស្ថាប័នគាំពារកុមារ ។

៤- *លើកទឹកចិត្ត* រដ្ឋសមាជិកតាមការសម្របឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវបែបវិទ្យា សាស្ត្រទាក់ទងនឹងកុមារទំនាស់នឹងច្បាប់ តាមតំបន់ដែលជាបរិយាកាសសង្គមរបស់ ពួកគេនិងកត្តាគ្រោះថ្នាក់ដទៃទៀត និងវិធានការណ៍ទាំងឡាយសំរាប់ការស្តារឡើង វិញនូវវិស័យសង្គមកិច្ច និងការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសង្គមឡើងវិញ ។

៥- *អញ្ជើញ* រដ្ឋសមាជិកតាមការសម្របឱ្យប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ជំនួយបច្ចេក ទេសដែលបង្កើតដោយក្រុមអន្តរាគ្នាកំរងរដ្ឋទទួលបន្ទុកយុត្តិធម៌កុមារ (Interagency Panel on Juvenile Justice) និងដោយសមាជិកទាំងអស់របស់ខ្លួន និងដើម្បីស្វែង រកការណែនាំនិងជំនួយបច្ចេកទេស នៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ ពីសមាជិកនានារបស់ ក្រុមអន្តរាគ្នាកំរងដើម្បីរៀបចំអនុវត្ត និងឃ្នាំមើលគោលនយោបាយរួមនៃយុត្តិធម៌ កុមារ ។

៦- *លើកទឹកចិត្ត* រដ្ឋសមាជិកនិងទីភ្នាក់ងារផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិឱ្យផ្តល់ធនធាន គ្រប់គ្រាន់ ដល់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃក្រុមអន្តរាគ្នាកំរងរដ្ឋទទួលបន្ទុកយុត្តិធម៌កុមារ និងសមាជិកនានារបស់ខ្លួន ដើម្បីអោយពួកគេអាចបន្តផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសកាន់តែ ប្រសើរឡើងតាមការស្នើសុំដល់រដ្ឋសមាជិក ជាពិសេស ដល់រដ្ឋណាដែលបានបង្ហាញពី

សេចក្តីត្រូវការខាងជំនួយបច្ចេកទេស អនុលោមតាមសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច លេខ២០០៧/២៣ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧ ។

៧- *អញ្ជើញ* សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋបាលបន្តកយុត្តិធម៌កុមារ
ឱ្យបន្តផ្តល់ជំនួយដល់រដ្ឋសមាជិកតាមការស្នើសុំ និងយោងទៅតាមធនធានដែលមាន
នៅក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ រួមទាំង ការអនុវត្តតាមអនុសាសន៍ដែលមាននៅក្នុងការ
សិក្សារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីអំពើហិង្សាប្រឆាំងកុមារ និងការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធ
នៃការប្រមូលទិន្នន័យថ្នាក់ជាតិ និងប្រព័ន្ធព័ត៌មានយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌទាក់ទងនឹងកុមារ
ទំនាស់និងច្បាប់ដោយប្រើជាមគ្គុទ្ទេសក៍នូវ *សៀវភៅក្បួនខ្នាតសំរាប់ការវាស់វែងសូចនាករយុត្តិធម៌កុមារ* ។

៨- *លើកទឹកចិត្ត* សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមអន្តរាគ្នាកងរដ្ឋបាលបន្តកយុត្តិធម៌
កុមារឱ្យបង្កើនថែមទៀតនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ ចែករំលែកព័ត៌មានគ្នា
និងប្រមូលផ្តុំសមត្ថភាព និងធនធានរបស់ពួកគេ ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្ត
កម្មវិធីរួមទាំងតាមរយៈការធ្វើកម្មវិធីរួមគ្នា តាមការសម្របនិងការបង្កើតនូវឧបករណ៍
រួមនិងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង ។

៩- *ស្នើដល់* អគ្គលេខាធិការឱ្យរាយការណ៍ជូនគណៈកម្មាធិការបង្ការបទល្មើស
និងយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌនៅឯសម័យប្រជុំលើកទី២០ ស្តីពីការអនុវត្តសេចក្តីសំរេចចិត្តដែល
បានលើកឡើងខាងលើ ។

សម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៤៤
ថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩

I. សេចក្តីផ្តើម

១- ជំរឿនទូទៅនូវប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៨ បង្ហាញថា ប្រជាពលរដ្ឋ របស់ប្រទេសកម្ពុជាបានកើនឡើង ១,៩៦ លាននាក់ ក្នុងរយៈពេល ១០ឆ្នាំ កន្លងមក គឺកើនពី ១១,៤ លាននាក់ ដល់ ១៣,៤ លាននាក់ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ។ ដង់ស៊ីតេប្រជាជន ក៏កើនឡើងពី ៦៤នាក់ ទៅ ៧៥នាក់ ក្នុងមួយគីឡូម៉ែត្រការ៉េ^១ ។ ប្រជាពលរដ្ឋប្រហែល ពាក់កណ្តាលមានអាយុក្រោម ២០ឆ្នាំ ក្នុងនោះកុមារអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ មានប្រហែល ៤១% នៃចំនួនប្រជាជនសរុប ។ អត្រានៃភាពក្រីក្របានថយចុះពី ៤៧% ក្នុងអំឡុង ពេលជាងមួយទសវត្សរ៍កន្លងមកនៅត្រឹម ២៧% គិតត្រឹមឆ្នាំ២០១០ ដោយសារប្រទេស មានសន្តិភាព និងការអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តដល់ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិ យោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ។ ការកើនឡើងតម្លៃប្រេង និងម្ហូបអាហារមានផលប៉ះពាល់ ខ្លាំងដល់គ្រួសារនិងជនក្រីក្រ ជាពិសេស ស្ត្រីនិងកុមារ ។

២- វិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ចសកលលោកបានធ្វើឱ្យមានការថយចុះតម្រូវការទំនិញ ដែលនាំចេញពីកម្ពុជា និងបានធ្វើឱ្យកើនឡើងហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។ ការវិវត្តនានានៅក្នុងពិភពលោកបានធ្វើឱ្យកម្ពុជាជួបបញ្ហាប្រឈមនានា ដែលមិនបាន រំពឹងទុកជាមុន ។ បញ្ហាទាំងនេះ ធ្វើឱ្យគ្រួសារងាយនឹងបែកបាក់ដោយសារការស្វែង រកជីវភាពរស់នៅ និងធ្វើឱ្យកុមារស្ថិតក្នុងស្ថានភាពងាយរងគ្រោះពីការរំលោភបំពាន អំពើហិង្សា និងការកេងប្រវ័ញ្ច ។ ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ ការខ្វះខាតសេវាគាំទ្រនាំ ឱ្យកុមារស្ថិតក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ដោយរស់នៅតាមចិញ្ចើមថ្នល់ ឬប្រព្រឹត្តល្មើស

^១ ជំរឿនទូទៅនូវប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៨ (វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ក្រសួងផែនការ)

នឹងច្បាប់ ។ រាជរដ្ឋាភិបាល បានចាត់វិធានការជាប្រព័ន្ធ និងតាមលំដាប់លំដោយដើម្បី កាត់បន្ថយឱ្យនៅកម្រិតទាបបំផុតផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានរបស់វិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុនិង សេដ្ឋកិច្ច សកលលោកមកលើប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុនិងសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា និងការពារបណ្តាសមិទ្ធផលដែលទទួលបាន^២ ។

៣- ក្រោយពីសង្គ្រាមស៊ីវិលជាង២ទសវត្សរ៍ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើម បង្កើតប្រព័ន្ធច្បាប់និងតុលាការឡើងវិញពីបាត់ដៃទទេ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្តេជ្ញា ចិត្តខ្ពស់ក្នុងការលើកស្ទួយសិទ្ធិកុមារ តាមរយៈការបង្កើតបរិយាកាសល្អប្រសើរសម្រាប់ ការរស់រានមានជីវិតនិងការអភិវឌ្ឍ ការពង្រឹងសុខុមាលភាពកុមារ និងការបង្កើនស្រទាប់ បរិយាកាសការពារយ៉ាងរឹងមាំដល់កុមារ ។ សកម្មភាពជាច្រើនត្រូវបានអនុវត្តព្រមព្រៀង មានជាអាទិ៍ ការបង្កើតនិងពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ ច្បាប់ យន្តការ ។ល។ ក្រៅពីក្រសួងនិងស្ថាប័នជំនាញពាក់ព័ន្ធ យន្តការពិសេសជាច្រើនត្រូវបានបង្កើតដើម្បី ធានាឱ្យកុមារទទួលបានសិទ្ធិរបស់ខ្លួនយ៉ាងពេញលេញ ដូចជា ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជា ដើម្បីកុមារ គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារីនិងកុមារឃុំសង្កាត់ ក្រុមការងារថ្នាក់ ជាតិពហុវិស័យស្តីពីកុមារកំព្រានិងកុមារងាយរងគ្រោះ ក្រុមការងារអន្តរក្រសួងដើម្បី យុត្តិធម៌កុមារ ក្រុមការងារអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដើម្បីយុត្តិធម៌កុមារ ជាដើម ។ យន្តការទាំងនេះ មានចាប់តាំងពីថ្នាក់ជាតិ រាជធានី ខេត្តរហូតដល់ថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ ដែលជាទីកន្លែងកុមាររស់នៅ ។

---

^២ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិបច្ចុប្បន្នកម្ពុ ២០០៩-២០១៣

II. កំណែទម្រង់គោលនយោបាយនិងច្បាប់ទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌កម្ពុជា

៤- ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០២ មានបេសកកម្មក្នុងការ " ផ្ដួចផ្ដើមគំនិតនិងជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់ដំណើរការកំណែទម្រង់ និងពិនិត្យមើលជាប្រចាំការអនុវត្តគោលនយោបាយនិងកម្មវិធីរបស់កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ស្របទៅតាមទិសដៅនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់រដ្ឋ " ។ ចាប់តាំងពីពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ២០០៥មក ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ បាននិងកំពុងអនុវត្តផែនការសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដើម្បីអនុវត្តតាមយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។ ផែនការសកម្មភាពនេះបានកំណត់អាទិភាពនិងសកម្មភាពសំខាន់ៗ សម្រាប់អនុវត្តក្នុងរយៈពេលខ្លីទៅមធ្យម (២០០៤-២០០៨) និងរយៈពេលវែង (ក្រោយឆ្នាំ២០០៨) ។ យុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ មានទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រចំនួន ៧ ដូចខាងក្រោម :

- ពង្រឹងការការពារសិទ្ធិនិងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន
- ធ្វើទំនើបកម្មក្របខ័ណ្ឌច្បាប់
- ផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មានអំពីច្បាប់និងតុលាការឱ្យបានកាន់តែប្រសើរឡើង
- ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងគុណភាពនៃដំណើរការរឿងក្តីនិងសេវាកម្មពាក់ព័ន្ធ
- ពង្រឹងសេវាកម្មយុត្តិធម៌ រួមមាន អំណាចតុលាការ និងសេវាផ្នែកអយ្យការ
- បង្កើតយន្តការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ
- ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័នវិស័យច្បាប់និងតុលាការ ឱ្យអាចបំពេញអាណត្តិរបស់ខ្លួនបានដោយជោគជ័យ ^៣ ។

^៣ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិបច្ចុប្បន្នកម្ពុជា ២០០៥-២០១៣ ចំណុចទី៣៧

៥- កិច្ចការយុត្តិធម៌កុមារស្ថិតនៅក្នុងទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រទាំង ៧ របស់ក្រុមប្រឹក្សា
កំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

៦- រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់និងគោរពសិទ្ធិ
មនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកល
ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញា ព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិ
មនុស្ស សិទ្ធិនារី និងសិទ្ធិកុមារ ។ រដ្ឋធានារក្សាការពារសិទ្ធិរបស់កុមារដែលមានចែង
ក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ជាពិសេសសិទ្ធិមានជីវិតរស់នៅ សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំរៀន
សូត្រ សិទ្ធិត្រូវបានទទួលការគាំពារក្នុងស្ថានការណ៍មានសង្គ្រាម និងការការពារប្រឆាំង
នឹងអាជីវកម្មសេដ្ឋកិច្ច ឬកាមគុណលើកុមារ ។ ការដាក់បញ្ចូលអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ
ទៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាការផ្តល់ឋានៈដល់បទប្បញ្ញត្តិនៃអនុសញ្ញានេះស្មើនឹងឋានៈនៃ
បទប្បញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ ឆ្នាំ២០០៧ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានចេញសេចក្តីសម្រេច
លេខ ០៩២/០០៣/២០០៧ ដោយកំណត់ថាច្បាប់អន្តរជាតិដែលព្រះរាជាណាចក្រ
កម្ពុជាបានទទួលស្គាល់រួចមកហើយ ជាពិសេសអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ រួមបញ្ចូលជា
ផ្នែកមួយនៃច្បាប់ជាតិ ដែលចៅក្រមត្រូវផ្អែកលើក្នុងការជំនុំជម្រះក្តី ។ នេះជាការ
បង្កើននិងពង្រឹងបន្ថែមបរិយាកាសការពារដល់កុមារគ្រប់រូប ។

៧- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្ប
វេណី ត្រូវបានបង្កើតដោយមានជំនួយបច្ចេកទេសនិងហិរញ្ញវត្ថុពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងត្រូវ
បានប្រកាសឱ្យប្រើចន្លោះពីឆ្នាំ២០០៧-២០០៩ ។ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានបទប្បញ្ញត្តិមួយ
ចំនួនទាក់ទងនឹងកុមារជាអាទិ៍ ការទទួលខុសត្រូវខាងព្រហ្មទណ្ឌនៃអនីតិជន ទោស

ដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនិទិជន ការប៉ះពាល់អនិទិជននិងគ្រួសារ ការប៉ះពាល់ដល់
ការថែរក្សាអនិទិជន ការប៉ះពាល់ដល់បុគ្គលភាព ការដាក់អនិទិជនឱ្យស្ថិតក្នុងស្ថានភាព
គ្រោះថ្នាក់ និងការជំរុញអនិទិជនប្រព្រឹត្តិអំពើល្មើសច្បាប់ឬអំពើគ្រោះថ្នាក់ ។

៨- ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទថ្មីមួយ
ដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ និងល្អប្រសើរជាងមុន ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅឆ្នាំ
២០០៨ ។ ច្បាប់នេះមានគោលបំណងបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអាជីវកម្មផ្លូវភេទ
ដើម្បីថែរក្សា ពង្រឹងប្រពៃណីល្អរបស់ជាតិ ការពារសិទ្ធិសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និង
ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងសុខភាព និងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន និងដើម្បីអនុវត្ត
ឱ្យបានសមស្របផងដែរតាមពិធីសាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការបង្ក្រាប
និងផ្តន្ទាទោសអំពើជួញដូរមនុស្ស និងលិខិតូបករណ៍អន្តរជាតិ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងដទៃ
ទៀត ទាក់ទងនឹងការជួញដូរមនុស្សដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ន
ឬចូលជាភាគី ។ សេចក្តីព្រាងកំណត់ពន្យល់អំពីច្បាប់នេះ ត្រូវបានក្រសួងយុត្តិធម៌រៀប
រៀងចប់ជាស្ថាពរក្នុងឆ្នាំ២០០៩ ដោយគ្រាន់តែនៅរង់ចាំការដាក់ឱ្យប្រើជាផ្លូវការតែ
ប៉ុណ្ណោះ ។

៩- ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ បានចេញសេចក្តីសម្រេចលេខ ១០៧ ក.ជ.ក.ក
ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីគោលការណ៍ការពារសិទ្ធិកុមាររងគ្រោះដោយសារ
ការជួញដូរនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងជំរុញការអនុវត្តលិខិតូបករណ៍
អន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានឱ្យសច្ចាប័នឬចូលជាភាគី និងដើម្បី
ការពារសិទ្ធិកុមាររងគ្រោះដោយសារការជួញដូរ ។ នៅឆ្នាំ២០០៩ ក្រសួងសង្គមកិច្ច

អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា (ស.អ.យ) បានដាក់ចេញគោលនយោបាយ និង បទដ្ឋានអប្បបរមាស្តីពីកិច្ចការពារសិទ្ធិជនរងគ្រោះដោយអំពើជួញដូរមនុស្សបានដាក់ ឱ្យអនុវត្តតាមប្រកាសលេខ ៨៥២ ស.អ.យ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ ។

១០- ច្បាប់ស្តីពីសុំកូនអន្តរប្រទេសត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅឆ្នាំ២០០៩ ដើម្បីធានា ឧត្តមប្រយោជន៍ និងការពារសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន របស់កុមារដែលជាកម្មវត្ថុនៃសុំកូនអន្តរ ប្រទេស ។ ច្បាប់ស្តីពីការអប់រំត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីធានានិង អនុវត្តន៍សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ ដែលបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា ៦៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបាន ចែងថា ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានទទួលបានការអប់រំយ៉ាងតិច ៩ឆ្នាំ ។

១១- ក្រសួងយុត្តិធម៌បាននិងកំពុងពិនិត្យច្បាប់ និងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ជាច្រើនក្នុង នោះរួមទាំងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងកុមារផងដែរ ។ សេចក្តីព្រាង ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនត្រូវបានកែសម្រួលចុងក្រោយដោយក្រុមការងារដែលមាន សមាសភាពមកពីក្រសួងចំនួន ៥ ដឹកនាំដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ត្រូវបានបញ្ជូនពីក្រសួងជំនាញទៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងកំពុងដំណើរការពិនិត្យ ពិភាក្សាដោយក្រុមអ្នកជំនាញនៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះត្រូវ បានរៀបចំឡើងដោយអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្រម នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយមានការចូលរួមផ្តល់យោបល់ពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ មូលនិធិសហ ប្រជាជាតិដើម្បីកុមារ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល ។ ស្របគ្នានឹងសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ បទបញ្ជា ទម្រង់បញ្ជីត្រួតពិនិត្យ និងឧបករណ៍ផ្សេងៗទៀតសម្រាប់នគរបាល មេធាវី ព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមជំនុំជម្រះ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច មន្ត្រីពន្ធនាគារ

និងមន្ត្រីស្ថាប័ននីតិសម្បទាផ្សេងៗទៀតក៏កំពុងរៀបចំ ។ សេចក្តីព្រាងគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីរបៀបចាត់ការចំពោះកុមាររងគ្រោះ និងកុមារជាសាក្សីនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កំពុងត្រូវបានពិនិត្យ ។ ក្រសួង ស.អ.យ និងក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារកំពុងធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងពិនិត្យមើលលទ្ធភាពក្នុងការបង្កើតច្បាប់ស្តីពីការការពារកុមារឬច្បាប់ស្តីពីសុខុមាលភាពកុមារ ។

១២- ក្រៅពីនេះក្រសួងយុត្តិធម៌បានធ្វើសេចក្តីណែនាំស្តីពីការចោទប្រកាន់ ការផ្ដន្ទាទោសជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសជួញដូរមនុស្សនិងធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ និងបានចេញសេចក្តីណែនាំអំពីការអនុវត្តគោលការណ៍ច្បាប់ជាតិនិងអន្តរជាតិ ដែលនៅជាធរមានទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងសេចក្តីណែនាំអំពីការអនុវត្តគោលការណ៍នានាក្នុងច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិដែលកំពុងនៅជាធរមានទាក់ទងទៅនឹងយុត្តិធម៌អនីតិជន ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ក្រសួងយុត្តិធម៌បានចេញប្រកាសស្តីពីការប្រើរបាំងក្នុងបន្ទប់សវនាការ និងបន្ទប់សវនាការភ្ជាប់បណ្តាញទូរទស្សន៍ដើម្បីយកសក្ខីកម្មពីកុមារ ឬជនរងគ្រោះ ឬសាក្សី ដែលងាយរងគ្រោះ ។

១៣- គោលនយោបាយស្តីពីការថែទាំជំនួសចំពោះកុមារ បទដ្ឋានអប្បបរមាស្តីពីការថែទាំជំនួសចំពោះកុមារ និងបទដ្ឋានផ្សេងៗទៀតទាក់ទងនឹងការថែទាំជំនួសត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ដោយក្រសួង ស.អ.យ ។ ក្រសួង ស.អ.យ បានចេញប្រកាសស្តីពីការទទួលស្គាល់ទីភ្នាក់ងារស្តុកស្តុនអន្តរប្រទេស និងបទដ្ឋានផ្សេងៗទៀតដើម្បីធានាអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីស្តុកស្តុនអន្តរប្រទេស ជាពិសេស គោលនយោបាយស្តីពីការថែទាំជំនួសចំពោះកុមារឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពដណែនាំនិងការជំរុញកិច្ចការពារផ្នែកសង្គមដល់កុមារ ។

១៤- ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើតាំងពីឆ្នាំ២០០៥ ។ ច្បាប់នេះផ្តល់យន្តការផ្លូវច្បាប់ដើម្បីបង្ការអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងការពារជនរងគ្រោះដោយបន្ថែមទៅលើបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។

១៥- ដើម្បីធានាសិទ្ធិសុខភាពរបស់កុមារ ក្រសួងសុខាភិបាលកំពុងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យថ្នាំជក់ ដែលក្នុងនោះប្បញ្ញត្តិហាមលក់បារីឱ្យកុមារក្រោមអាយុ ១៨ឆ្នាំ ។

១៦- នៅឆ្នាំ២០០៦ ក្រសួង ស.អ.យ បានចេញប្រកាសស្តីពីលក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីនៃការទទួលការគ្រប់គ្រង និងការស្តារនីតិសម្បទាកុមារ ។ ប្រកាសអន្តរក្រសួងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយក្រសួង ស.អ.យ និងក្រសួងមហាផ្ទៃនៅឆ្នាំ២០០១ ស្តីពីការអប់រំកែប្រែនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដល់ទណ្ឌិត ។ នៅឆ្នាំ២០០៣ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានចេញនីតិវិធីលេខ ៣៤ ស្តីពីកូនរបស់អ្នកទោសស្ត្រី និងអ្នកទោសស្ត្រីមានផ្ទៃពោះនៅក្នុងពន្ធនាគារក្នុងគោលបំណងគ្រប់គ្រង និងថែទាំអ្នកទោសស្ត្រីដែលមានផ្ទៃពោះ និងកូនអ្នកទោសស្ត្រីនៅក្នុងពន្ធនាគារ ។

១៧- អនុក្រឹត្យលេខ ១០៣ ស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋានស៊ីវិលត្រូវបានបង្កើតនៅឆ្នាំ២០០០ ដោយតម្រូវឱ្យឪពុកម្តាយរាយការណ៍ អំពីកំណើតរបស់ទារកក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃដល់មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាននៅសាលាឃុំ ឬសង្កាត់ នៃលំនៅឋានអចិន្ត្រៃយ៍របស់ឪពុកម្តាយ ។ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានចេញសេចក្តីណែនាំលេខ ០៤៩ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៤ ស្តីពីយុទ្ធនាការចុះសៀវភៅអត្រានុកូលដ្ឋានចល័តទូទាំងប្រទេស ។ ជាលទ្ធផល

ភាគរយនៃប្រជាជនដែលមានសំបុត្រកំណើតបានកើនពី ២២% ក្នុងឆ្នាំ២០០០ ដល់ ៨៩% ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ។ នៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់មកទៀតការកើនឡើងចំនួនកុមារចុះសំបុត្រកំណើត និងសំបុត្របញ្ជាក់កំណើតនៅមានកម្រិត ។ ទោះបីជានៅពេលនេះទិន្នន័យដោយឡែកតាមអាយុនិងភេទមិនទាន់មាននៅឡើយ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានណែនាំអភិបាលរាជធានី ខេត្ត ឱ្យប្រមូលទិន្នន័យប្រជាពលរដ្ឋអាយុក្រោម ១៨ឆ្នាំ ដែលបានចុះបញ្ជីកំណើត^៤ ។ មាត្រា ៩៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបញ្ញត្តិអំពីករណីយកិច្ចនៃការសុំចុះកំណើតថា " ឪពុកម្តាយរបស់កូន ត្រូវសុំចុះកំណើតរបស់កូននៅសាលាឃុំសង្កាត់នៃលំនៅឋានរបស់ឪពុកម្តាយក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលកូននោះកើត " ។ ក្នុងករណីដែលឪពុកម្តាយបានធ្វេសប្រហែសនឹងករណីយកិច្ច ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវនឹងត្រូវពិន័យស៊ីវិលជាប្រាក់មិនលើសពី ១០.០០០ (មួយម៉ឺនរៀល) ។

១៨- ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០០០-២០១០ រាជរដ្ឋាភិបាលបានចេញអនុក្រឹត្យលេខ ៦៣ អនក្របក ចុះថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងត្រួតពិនិត្យសិល្បៈភាពយន្តនិងវីដេអូ ហើយក្រសួងទេសចរណ៍បានចេញសារាចរដើម្បីទប់ស្កាត់ការធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទលើកុមារ ដោយផ្តោតលើផ្នែកទេសចរណ៍មានដូចជា សណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ ភោជនីយដ្ឋាននិងរង្គសាល និងធ្វើការត្រួតពិនិត្យខ្សែភាពយន្តនិងវីដេអូ ។ នៅឆ្នាំ២០០៩ ច្បាប់ស្តីពីទេសចរណ៍ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើក្នុងគោលដៅកំណត់វិធាននិងយន្តការសម្រាប់គ្រប់គ្រង និងអភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរណ៍ ដោយបញ្ញត្តិហាមធ្វើសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធដល់ការជួញដូរកុមារ និងការធ្វើសកម្មភាពផ្លូវភេទផ្សេងទៀត ។

^៤ សេចក្តីណែនាំរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ លេខ ៤៩៥ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៦

១៩- ទន្ទឹមនឹងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ និងសកម្មភាពកំណែទម្រង់ច្បាប់និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចាត់វិធានការប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវដើម្បីទទួលស្គាល់ និងធានាសិទ្ធិទាំងអស់របស់កុមារគ្រប់រូប តាមរយៈការផ្តល់សច្ចាប័ន និងការចូលជាភាគីសន្តិសញ្ញាអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកុមារមានដូចជា ÷

- អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ នៅឆ្នាំ១៩៩២
- ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាសិទ្ធិកុមារស្តីពីការចូលរួមរបស់កុមារនៅក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ នៅឆ្នាំ២០០២
- ពិធីសារបន្ថែមនៃអនុសញ្ញាសិទ្ធិកុមារ ស្តីពីការជួញដូរកុមារការធ្វើពេស្យាកម្មកុមារ និងការផ្សព្វផ្សាយរូបភាពអាសអាភាសកុមារនៅឆ្នាំ២០០២
- អនុសញ្ញារបស់អង្គការអន្តរជាតិខាងការងារលេខ ១៨២ ស្តីពីការហាមប្រាម និងសកម្មភាពបន្ទាន់សម្រាប់ការលុបបំបាត់ទម្រង់ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតនៃពលកម្មកុមារ នៅឆ្នាំ២០០៦
- ពិធីសារប៉ាលែម៉ូស្តីពីការទប់ស្កាត់ បង្ក្រាប និងដាក់ទណ្ឌកម្មការជួញដូរមនុស្ស ជាពិសេសស្ត្រីនិងកុមារ ដែលបំពេញបន្ថែមលើអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រឆាំងបទឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន ដែលមានអង្គការចាត់តាំង នៅឆ្នាំ២០០៦
- អនុសញ្ញាក្រុងឡាអេស្តីពីការការពារកុមារ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាក់ទងនឹងសុំកូនអន្តរប្រទេសនៅឆ្នាំ២០០៧
- ពិធីសាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីបង្ការ បង្ក្រាប និងផ្តន្ទាទោសអំពើជួញដូរមនុស្ស នៅឆ្នាំ២០០១

- អនុសញ្ញាស្តីពីការប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្មនិងការផ្ដន្ទាទោស ឬការប្រព្រឹត្តិយោរយោ អមនុស្សធម៌ ឬដែលនាំឱ្យបាត់បង់តម្លៃជាមនុស្សនៅឆ្នាំ១៩៩២
- អនុសញ្ញាស្តីពីការបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងនារីភេទនៅឆ្នាំ១៩៩២
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយនៅឆ្នាំ១៩៩២
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌នៅឆ្នាំ១៩៩២
- អនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍នៅឆ្នាំ១៩៨៣
- អនុសញ្ញាលេខ ២៩ ស្តីពីការងារដោយបង្ខំ និងជាកាតព្វកិច្ចនៅឆ្នាំ១៩៧០
- អនុសញ្ញាបន្ថែមរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការលុបចោលទោសភាពការជួញដូរទោសករ និងការអនុវត្ត ស្រដៀងគ្នានឹងទោសភាពនៅឆ្នាំ១៩៥៧
- អនុសញ្ញាស្តីពីការទទួលបានព័ត៌មាន ការចូលរួមជាសាធារណៈក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសម្រេច ហើយការទទួលបានភាពយុត្តិធម៌ក្នុងបញ្ហាបរិស្ថាននៅឆ្នាំ១៩៤៨ ។

២០- គោលការណ៍ណែនាំ បទដ្ឋាន និងគោលការណ៍ច្បាប់អន្តរជាតិសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌កុមារ ដូចជាគោលការណ៍ទាក់ទងនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អនីតិជន គោលការណ៍ទាក់ទងនឹងការបង្វែរចេញពីប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលមានចែងក្នុងវិធានជាបទដ្ឋានអប្បបរមាសម្រាប់គ្រប់គ្រងវិស័យយុត្តិធម៌អនីតិជន គោលការណ៍ណែនាំនៃអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់បង្ការ អនីតិជនប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងវិធានរបស់អង្គការ

សហប្រជាជាតិសម្រាប់ការពារអនីតិជនដែលត្រូវដកហូតសេរីភាព គោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីយុត្តិធម៌ចំពោះបញ្ហាទាក់ទងនឹងកុមារជាជនរងគ្រោះ និងជាសាក្សីនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងគោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីចំណាត់ការចំពោះកុមារនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ ជាពិសេសសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន និងក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់អ្នកជំនាញ ដូចជា ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីជាដើម ។

២១- ក្រុមការងារចម្រុះស្តីពីយុត្តិធម៌កុមារ ដែលមានសមាសភាពមកពីក្រសួងចំនួន ៥ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានបង្កើតដើម្បីរៀបចំពិភាក្សា និងបង្កើនល្បឿនការធ្វើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងបទបញ្ជាទាក់ទងនឹងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ ។ ក្រុមការងារនេះបានដាក់ចេញផែនការសកម្មភាពឆ្នាំ២០១០-២០១១ ដើម្បីជំរុញឱ្យសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ត្រូវបានអនុម័តដោយសភាជាតិនៅឆ្នាំ២០១១ ផ្តួចផ្តើមគំនិតក្នុងការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បងមួយនៅឆ្នាំ២០១១ ស្តីពីតុលាការកុមារ ឬសភាកុមារ និងពង្រឹងសមត្ថភាពដល់តួអង្គយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ក្រុមការងារចម្រុះអង្គការសង្គមស៊ីវិលនិងអ្នកពាក់ព័ន្ធ នៅគ្រប់កម្រិតឱ្យមានការយល់ដឹងពីអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារនិងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនីតិជន ។

III. កំណែទម្រង់តុលាការ

២២- យោងតាមសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ចំពោះមុខនៅតាមតុលាការនីមួយៗអាចនឹងបង្កើតឱ្យមានសភាអនីតិជន ។

២៣- ក្រសួងយុត្តិធម៌បានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់សាកល្បងបញ្ជីចុះរឿងក្តីអនីតិជននៅក្នុងតុលាការមួយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

IV. នីតិវិធីកុមារមេត្រីនិងតុលាការកុមារមេត្រី

២៤- បទដ្ឋាន លក្ខណវិនិច្ឆ័យ និងយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់តុលាការគំរូត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌បាននិងកំពុងរៀបចំផែនការសកម្មភាពរួមនិងសៀវភៅបញ្ជីដំណើរការរឿងក្តីនានា ដើម្បីអនុវត្តសកល្យងបង្កើតតុលាការគំរូចំនួន ៤ ដាក់ឱ្យដំណើរការ ។ ផែនការសកម្មភាពត្រូវបានបញ្ជូនទៅក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុដើម្បីស្នើសុំថវិកា ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌បានបំពាក់រាំងក្នុងបន្ទប់សវនាការនៅក្នុងសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្តទូទាំងប្រទេស ។ បន្ទប់សវនាការភ្ជាប់បណ្តាញទូរទស្សន៍ ដើម្បីយកសក្ខីកម្មពីកុមារឬជនរងគ្រោះ ឬសាក្សីដែលងាយរងគ្រោះត្រូវបានបំពាក់នៅក្នុងសាលាដំបូងរាជធានី ខេត្តចំនួន ៥ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរក្រសួងបានផលិតវីដេអូសម្រាប់អប់រំណែនាំកុមាររងគ្រោះ កុមារជាសាក្សីនិងកុមារល្មើសនឹងច្បាប់ស្តីពីតួនាទីរបស់តួអង្គយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ។ ដោយឡែក ក្រសួងមហាផ្ទៃបានប្រើប្រាស់បន្ទប់សម្ភាសន៍អនីតិជនរងគ្រោះ ដែលមានបំពាក់ឧបករណ៍បច្ចេកទេសត្រឹមត្រូវនៅតាមនាយកដ្ឋានជំនាញ ក៏ដូចជានៅតាមរាជធានី ខេត្តសំខាន់ៗមួយចំនួន ។

២៥- សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយមានការគិតគូរដល់ភាពរលីបនៃបញ្ហាកុមារ និងតម្រូវឱ្យដឹកនាំនីតិវិធីប្រកបដោយលក្ខណៈកុមារមេត្រី ។

V. ការអនុវត្តស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងកុមារ

២៦- ការប៉ាន់ប្រមាណអំពីស្ថានភាពកុមារលើសនឹងច្បាប់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានប្រព្រឹត្តទៅចាប់ពីខែមីនា ដល់ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៤ ដើម្បីពិនិត្យមើលអំពីទង្វើ មកលើកុមារលើសនឹងច្បាប់នៅកម្ពុជា ហើយត្រូវបានធ្វើការផ្សព្វផ្សាយដោយក្រុម ប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីកុមារ ។ ការប៉ាន់ប្រមាណនេះបានស្នើឡើងអនុសាសន៍ដែលជា ចំណុចអាទិភាពចំនួន ១០ ដើម្បីធ្វើការកែទម្រង់ដែលក្នុងនោះរួមមាន : កំណែទម្រង់ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ កំណែទម្រង់ច្បាប់នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនិងភស្តុតាង ការឃុំខ្លួនបណ្តោះ អាសន្ននិងកិច្ចធានាការប្រព្រឹត្តរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌មកលើកុមារ ការការពារតាម ផ្លូវច្បាប់ ការផ្តន្ទាទោសកុមារ ការដោះលែងនិងការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ កំណែទម្រង់ច្បាប់ទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌អនីតិជន ការបង្វែរ និងការអភិវឌ្ឍសូចនាករគន្លឹះ ថ្នាក់ជាតិ ។

VI. ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ននិងអ្នកអនុវត្តច្បាប់

២៧- ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦មក វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋានស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ច្បាប់ និង យុត្តិធម៌ត្រូវបានបញ្ជូលទៅក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលរបស់រាជបណ្ឌិតសភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ សម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលដល់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាកំពុងបម្រើការ ។ រាជបណ្ឌិត សភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ បានផលិតវីដេអូបណ្តុះបណ្តាល ២ សម្រាប់មន្ត្រីតុលាការ សម្ភាសន៍កុមាររងគ្រោះ និងកុមារប្រព្រឹត្តលើសនឹងច្បាប់ ។

២៨- ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦មក វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋានស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ច្បាប់ និង យុត្តិធម៌ត្រូវបានបញ្ជូលទៅក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលរបស់សាលាមេធាវីសម្រាប់បណ្តុះ បណ្តាលដល់សិស្សមេធាវី ។

២៩- ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសុខាភិបាល និងក្រសួងយុត្តិធម៌បានរៀបចំឱ្យមានការបណ្តុះបណ្តុះបណ្តាលរួមគ្នា និងការបណ្តុះបណ្តាលដោយឡែកសម្រាប់នគរបាលយុត្តិធម៌វេជ្ជបណ្ឌិត និងតុលាការស្តីអំពីនីតិវិធីសាស្ត្រ និងការស៊ើបអង្កេតករណីរំលោភបំពានផ្លូវភេទលើកុមារ ។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលទី១ស្តីពី " ទិដ្ឋភាពនីតិវិធីសាស្ត្រ និងទិដ្ឋភាពសុខុមាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេតករណីរំលោភបំពានផ្លូវភេទលើកុមារ " ប្រព្រឹត្តទៅនៅខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលបន្តស្តីពី " ទិដ្ឋភាពនីតិវិធីសាស្ត្រ និងទិដ្ឋភាពច្បាប់នៃការស៊ើបអង្កេតករណីរំលោភបំពានផ្លូវភេទលើកុមារប្រព្រឹត្តទៅនៅខែមករា ឆ្នាំ២០១០ ។

៣០- នៅឆ្នាំ២០០៩ នគរបាលយុត្តិធម៌នៃនាយកដ្ឋានប្រឆាំងការជួញដូរមនុស្ស និងការពារអនីតិជន និងមន្ត្រីនៃការិយាល័យប្រឆាំងការជួញដូរនិងការពារអនីតិជននៃរាជធានី ខេត្តចំនួន ១០ បានទទួលការហ្វឹកហ្វឺននៅនឹងកន្លែងស្តីអំពីការតាមដានករណីការគ្រប់គ្រងករណីនៅក្នុងពេលស៊ើបអង្កេត និងការបញ្ជូនករណីជួញដូរមនុស្ស ការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ ការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ និងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ។ សៀវភៅបណ្តុះបណ្តាលនគរបាលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មដោយដាក់បញ្ចូលបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដែលមាននៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ។ សិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិចំនួន ២លើក ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយមានការចូលរួមពីការិយាល័យ និងផ្នែកប្រឆាំងការជួញដូរនិងការពារអនីតិជននៃរាជធានី ខេត្តទាំង ២៤ ដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ និងមេរៀនល្អក្នុងការចាត់ការករណីរំលោភបំពានផ្លូវភេទ ការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ និងអំពើហិង្សាលើកុមារនិងស្ត្រី និងពិនិត្យឡើងវិញទិដ្ឋភាពច្បាប់និងបច្ចេកទេសស៊ើបអង្កេត ។ អធិការ អធិការរងប្រធានប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាល និងអនុប្រធានប៉ុស្តិ៍រដ្ឋបាលចំនួន ៩៥០នាក់នៃរាជធានី ខេត្តចំនួន ១០

បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលស៊ីជម្រៅទាក់ទងនឹងនីតិវិធីច្បាប់ ជំនាញស៊ើបអង្កេត និង ការសហការជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ។ នគរបាលយុត្តិធម៌ជាង ១៧០០នាក់ បានទទួលការ បណ្តុះបណ្តាលនៅបណ្ឌិតសភាគណៈកម្មាធិការ និងសាលាហ្វឹកហ្វឺននគរបាលនៅតាមភូមិភាគ ចំនួន ៥ ដើម្បីធ្វើឱ្យជ្រួតជ្រាបអំពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ ការកេង ប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ ការជួញដូរកុមារ និងនីតិវិធីក្នុងការចាត់ការករណីទាំងនោះ ។

៣១- នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទើបតែមានដេប៉ូតីម៉ង់សង្គមកិច្ចវិទ្យា នៃសកល វិទ្យាល័យភ្នំពេញ ។ គិតមកទល់ឆ្នាំ២០០៩ ចំនួន ៥៤% នៃមន្ត្រីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់រាជធានី ខេត្ត និង ៨៣% នៃមន្ត្រីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ស្រុកបានទទួលវគ្គបណ្តុះបណ្តាល មូលដ្ឋាន និងជំនាញស្តីពីកិច្ចការសង្គម ។ មេរៀនស្តីអំពីតួនាទីមន្ត្រីសង្គមកិច្ចនៅក្នុង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កុមារត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋាន និងថ្នាក់ ជំនាញខាងសេវាសង្គមកិច្ចនៃក្រសួង ស.អ.យ ។

៣២- ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ មន្ត្រីសង្គមកិច្ច មន្ត្រីពន្ធនាគារ និងបុគ្គលិកអង្គការមិនមែនរដ្ឋា ភិបាលមកពីរាជធានី ខេត្ត ចំនួន ៧ បានទទួលការបំពាក់បំប៉នជំនាញតាមរយៈការបណ្តុះ បណ្តាលស្តីពីការគ្រប់គ្រងករណី និងការធ្វើផែនការសមាហរណកម្មកុមារប្រព្រឹត្តល្មើស និងច្បាប់ ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌បានរៀបចំសិក្ខាសាលាបណ្តុះបណ្តាលពហុវិស័យស្តីពីយុត្តិធម៌ កុមារសម្រាប់គ្រូបង្គោលចំនួន ៣៥នាក់ ដែលជាមន្ត្រីតុលាការ សង្គមកិច្ច និងអង្គការ មិនមែនរដ្ឋាភិបាល ។

VII. សេវាទិដ្ឋភាព

៣៣- បទល្មើសផ្លូវភេទក្នុងឆ្នាំ២០០៩ ជាបទល្មើសដែលមានចំនួនច្រើនប្រៀបធៀប នឹងបទល្មើសផ្សេងទៀតដូចជា : អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ និង

រូបភាពអាសអាភាស និងការជួញដូរមនុស្ស ។ បទល្មើសទាំងនេះ នាយកដ្ឋានប្រឆាំង
 ការជួញដូរ និងការពារអនីតិជនបានធ្វើការស៊ើបអង្កេត ។ មានអង្គការជំនាញជាច្រើន
 ដែលបាននិងកំពុងធ្វើសកម្មភាពបង្ការ ទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ
 ការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ រូបភាពនិងសម្ភារៈអាសអាភាស អំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើ
 ហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ដូចជាអង្គការនៃក្រសួងមហាផ្ទៃ និងអង្គការជំនាញនៃក្រសួង
 ការពារជាតិ ។

តារាងខាងក្រោមរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ បង្ហាញឱ្យឃើញពីសមិទ្ធផលដូចតទៅ :

បទល្មើស	ចំនួនករណីដែល បានបង្ក្រាប	ចំនួនជនរងគ្រោះ ដែលបានសង្គ្រោះ	ចំនួនជនជាប់សង្ស័យ ដែលបានចាប់ខ្លួន
ការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ			
-រំលោភសេពសន្ថវៈ	១៨៥		២១៣
-អំពើបៀតបៀនកេរ្តិ៍ខ្មាស	១៨		១៨
-អំពើអាសប្រឆាំងនឹងអនីតិជន អាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ	១១	១៨	១០
ការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទ	៨៤	៤១៥	៥៧
រូបភាពនិងសម្ភារៈអាសអាភាស	២១		១៥
ការបង្កាំង	០១	០១	
ការកេងប្រវ័ញ្ចពលកម្ម			
អំពើជួញដូរមនុស្ស	៤៨	១៨០	៥១
អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ	៨៨	១៥៩	៨៨
សរុប	៤៥៦	៧៧៣	៤៥២

៣៤- ក្រសួង ស.អ.យ ផ្តល់សេវាបញ្ជូន និងសមាហរណកម្មកុមារ និងស្ត្រីរងគ្រោះ និងងាយរងគ្រោះដោយសហការជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ ជនរងគ្រោះដោយអំពើជួញដូរមនុស្ស និងជួញដូរកម្លាំងពលកម្មចំនួន ៩៩២នាក់ ដែលធ្វើមាតុភូមិនិរន្តរ៍មកពីប្រទេសថៃចំនួន ២១៥នាក់ មកពីប្រទេសវៀតណាម ៧៧៣នាក់ និងមកពីប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ៤នាក់ ក្នុងនោះកុមារ ៥១៥នាក់ ត្រូវបានស្តារនីតិសម្បទា និងធ្វើសមាហរណកម្ម ។ នារី និងកុមារីរងគ្រោះដោយសារការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទក្នុងប្រទេសចំនួន ៤៦៩នាក់ ត្រូវបានសង្គ្រោះ និងផ្តល់សេវាសម្របនៅមជ្ឈមណ្ឌលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ហើយជនរងគ្រោះចំនួន ១.៤៧៤នាក់ ត្រូវបានធ្វើសមាហរណកម្ម និងបិទករណី ៥១៦នាក់ ។

៣៥- ក្រសួង ស.អ.យ ផ្តល់សេវាគ្រប់គ្រងករណី ស្តារនីតិសម្បទា និងសមាហរណកម្មដល់កុមារល្មើសនឹងច្បាប់ដែលជាប់ក្នុងពន្ធនាគារចំនួន ៤ និងកុមារដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសប្រើសារជាតិញៀនដែលត្រូវបានបង្វែរចេញពីពន្ធនាគារទៅស្តារនីតិសម្បទា ។ កុមារចំនួន ៩០% (៧០៥នាក់) នៃកុមារទាំងអស់ដែលជាប់ពន្ធនាគារ និងមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាបានទទួលផលពីសេវាសង្គមកិច្ច ដូចជាសេវាគ្រប់គ្រងករណី ការពិគ្រោះយោបល់ ការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ការស្វែងរកគ្រួសារ ការតាមដាន និងការថែទាំក្រោយមកទៀត ។ កុមារប្រហែល ៧០% នៃកុមារដែលត្រូវបានដោះលែងពីពន្ធនាគារ និងកុមារដែលទទួលបានការស្តារនីតិសម្បទា បានធ្វើសមាហរណកម្មប្រកបដោយជោគជ័យ ។ មន្ត្រីសង្គមកិច្ចនៃមន្ទីរ ស.អ.យ ខេត្តបាត់ដំបងនិងខេត្តសៀមរាបធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលចំនួនពីរក្នុងការផ្តល់ជំនាញបំណិន

ជីវិត ការធ្វើផែនការសមាហរណកម្ម ការតាមដានក្រោយពេលដោះស្រាយការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងសេវាផ្សេងទៀតនៅតាមសហគមន៍ដល់កុមារក្នុងខេត្តទាំងពីរ ។

៣៦- រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនរបបហូបចុកប្រចាំថ្ងៃសម្រាប់ទណ្ឌិត និងពិរុទ្ធជនម្នាក់ដល់ ២៨០០រៀលក្នុងមួយថ្ងៃ ។

៣៧- ក្នុងចន្លោះខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ដល់ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានជួយការពារក្តីជូនជនក្រីក្រចំនួន ៥៤៤ករណី ក្នុងនោះមានអនីតិជន ៦៦នាក់ និងស្ត្រី ៤៥នាក់^៥ ។ ក្រៅពីនេះ សេវាផ្នែកច្បាប់លើសលុបត្រូវបានផ្តល់ឱ្យកុមារតាមរយៈអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលផ្តល់សេវាផ្នែកច្បាប់ ។

៣៨- ចំពោះសេចក្តីលំអិតសមិទ្ធផលដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាសម្រេចបាន សូមមើលរបាយការណ៍លើកទី ២ និងទី ៣ របស់កម្ពុជាស្តីពីការអនុវត្តអនុសញ្ញាសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ២០០០ ដល់២០០៧ ដែលភ្ជាប់ជូនមកជាមួយជាឧបសម្ព័ន្ធ ។

VIII. ដំណោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ការបង្ការ និងការបង្ក្រាម

៣៩- ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៨ មកក្នុងខេត្តចំនួន ៤ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានការអនុវត្តកម្មវិធីតាមសហគមន៍ដើម្បីបង្ការ និងស្តារនីតិសម្បទាអនីតិជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសលហុ តាមរយៈសកម្មភាពរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលចំនួន២ ។ កម្មវិធីនេះសហការជាមួយអាជ្ញាធរឃុំក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីសិទ្ធិកុមារ បំណិនជីវិត និងការ

---

^៥ របាយការណ៍ស្តីពីសកម្មភាពរបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨- ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩

គ្រប់គ្រងកំហឹងជាដើមដល់កុមារស្ថិតក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ជាង ១០០នាក់ ព្រមទាំង តាមដានការបង្វែរអនីតិជនចេញពីប្រព័ន្ធតុលាការ និងជម្រើសនានាសម្រាប់កុមារ លើសនឹងច្បាប់ចំនួន ៣១នាក់ ក្នុងឆ្នាំ២០០៩។ កម្មវិធីនេះធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយ មន្ទីរសង្គមកិច្ចខេត្តពាក់ព័ន្ធក្នុងការផ្តល់ជំនាញបំណិនជីវិត ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ការផ្តល់ជំនួយសម្ភារៈ ការបញ្ជូនទៅសេវាសុខភាព និងការចុះពិនិត្យតាមដាន។ លើស ពីនេះទៀត កម្មវិធីបានជួយអាជ្ញាធរឃុំឱ្យមានការជួបប្រជុំពីរខែម្តងជាមួយឪពុក ម្តាយ អ្នកស្ម័គ្រចិត្តនៅតាមសហគមន៍ និងប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមសហគមន៍ស្តីពីសិទ្ធិកុមារ បញ្ហាច្បាប់ បញ្ហាសង្គម ការបង្ការអំពើហិង្សា និងការបង្ការ មិនឱ្យអនីតិជនប្រព្រឹត្ត បទល្មើស។ ដើម្បីធានានិរន្តរភាពកម្មវិធីស្តីពីការធ្វើអន្តរាគមន៍ និងការបង្ការនេះកំពុង ត្រូវបានរៀបចំដាក់បញ្ចូលក្នុងផែនការវិនិយោគនិងអភិវឌ្ឍន៍របស់ឃុំ។

៤០- នៅក្នុងខេត្តមួយផ្សេងទៀតមានកម្មវិធីសាកល្បងមួយហៅថា កម្មវិធីបង្ការបទ ល្មើសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានអនុវត្ត ដើម្បីបញ្ចៀសយុវជននៅក្នុងសហគមន៍មិនឱ្យប្រព្រឹត្ត បទល្មើសតាមរយៈសកម្មភាពនានាដូចជាការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ជាអាទិ៍ ត្រូវបាន អនុវត្តន៍សាកល្បងដោយក្រសួងមហាផ្ទៃនៅក្នុងឃុំចំនួន ៤៥ ក្នុងស្រុកចំនួន ១១។

៤១- ក្រសួង ស.អ.យ បានបង្កើត និងធ្វើតេស្តសាកល្បងបទបញ្ជារបស់ក្រសួងនិង យន្តការស្តីពីការប្រព្រឹត្តទៅនៃប្រព័ន្ធសុខុមាលភាពកុមារក្នុងខេត្តចំនួន ៥។ យន្តការ នៅថ្នាក់មូលដ្ឋានកំពុងត្រូវបានធ្វើតេស្តសាកល្បងក្នុងគោលបំណងកំណត់គ្រួសារ និង កុមារងាយរងគ្រោះ ផ្តល់ការជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់គ្រួសារនិងផ្តល់សេវាបញ្ជូនដើម្បី បង្ការការបែកបាក់គ្រួសារ ឬការមិនអាចធ្វើសមាហរណកម្ម លើកទឹកចិត្តការបង្រួប

បង្រួមកុមារជាមួយនឹងគ្រួសារ និងស្វែងរកដំណោះស្រាយនៅតាមសហគមន៍ជូនកុមារ ងាយរងគ្រោះ ។

IX. ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង

៤២- ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីច្បាប់ទាក់ទងនឹងយុត្តិធម៌កុមារធ្វើឡើងតាម រយៈការបោះពុម្ពផ្សាយច្បាប់ និងកំណត់ពន្យល់រួមមានក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមនីតិវិធី ព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ច្បាប់ស្តីពីសុំកូនអន្តរប្រទេស ច្បាប់ស្តីពីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើ ជួញដូរមនុស្សនិងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារនិងពិធីសារបន្ថែម នៃអនុសញ្ញានិងច្បាប់ផ្សេងៗទៀត ។

៤៣- ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមយុវជន និងកុមារធ្វើឡើងតាមរយៈ កម្មវិធីជំនួយផ្នែកច្បាប់ ការផ្សព្វផ្សាយអំពីសិទ្ធិកុមារ និងសិទ្ធិផ្នែកនីតិវិធីនៅតាម ពន្ធនាគារតាមរយៈកម្មវិធីបង្ការបទល្មើស និងកម្មវិធីបង្វែរជាដើម ។ ការផ្សព្វផ្សាយ លើសលប់ ធ្វើទៅលើប្រធានបទទាក់ទងនឹងបទល្មើសផ្លូវភេទលើកុមារនិងស្ត្រីរងគ្រោះ តាមរូបភាពដូចជាភ្លើងខ្លីៗ ឈុតឆាកខ្លីៗ ការពិភាក្សាតាមវិទ្យុនិងទូរទស្សន៍ អ៊ីនធឺណិត តាមរយៈប័ណ្ណផ្ទុក ខិតប័ណ្ណ សិក្ខាសាលា និងការបណ្តុះបណ្តាល ។

៤៤- ដោយមានការគាំទ្រពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី និងកុមារឃុំសង្កាត់ និងមេភូមិស្ត្រីនៅក្នុងខេត្តអាទិភាពត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលអំពី របៀបតស៊ូមតិ ធ្វើផែនការនិងអនុវត្តន៍សកម្មភាពលើកស្ទួយនិងធ្វើឱ្យសម្រេចបានសិទ្ធិ ស្ត្រីនិងកុមារ ។

X. ការបង្កើតប្រព័ន្ធទិន្នន័យនិងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន

៤៥- ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានអនុម័តច្បាប់ស្តីពីស្ថិតិដែលគ្រប់គ្រងលើផ្នែកទាំងអស់ទាក់ទងនឹងការប្រមូល ដំណើរការនៃការចងក្រង ការវិភាគ ការបោះពុម្ព និងការផ្សព្វផ្សាយទិន្នន័យ ។ កន្លងមកប្រព័ន្ធទិន្នន័យកម្ពុជា (CAMInfo) បានកែសម្រួលពី DevInfo ដែលត្រូវបានវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិប្រកាសដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់នៅខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៤ ។ CAMInfo ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាមូលដ្ឋានទិន្នន័យសូចនាករជាតិស្ថិតិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច សម្រាប់ការតាមដានភាពរីកចម្រើនធៀបនឹងគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍និងគោលដៅផ្សេងៗទៀតរបស់ជាតិ គោលដៅតំបន់ និងពិភពលោក ។ CAMInfo រួមមានទិន្នន័យថ្នាក់ជាតិរហូតដល់ឃុំ ដែលអាចធ្វើឱ្យមានការតាមដានសូចនាករនានានៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។

៤៦- នៅឆ្នាំ១៩៩៩ ក្រសួង ស.អ.យ បានបង្កើតប្រព័ន្ធទិន្នន័យដើម្បីប្រមូលផ្តុំព័ត៌មានអំពីការបញ្ជូនត្រឡប់មកវិញស្ត្រីនិងកុមាររងគ្រោះ និងងាយរងគ្រោះដោយសារការជួញដូរដែលបញ្ជូនត្រឡប់មកពីប្រទេសនានា ។

៤៧- នៅឆ្នាំ២០០៤ មូលដ្ឋានទិន្នន័យជាតិអំពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌខាងផ្លូវភេទត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្រសួងមហាផ្ទៃដើម្បីប្រមូលផ្តុំព័ត៌មានអំពីការរំលោភផ្លូវភេទ ការកេងប្រវ័ញ្ច និងករណីជួញដូរកុមារ ហើយផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីករណីរបស់ជនរងគ្រោះ និងជនសង្ស័យ ដែលអាចប្រើប្រាស់ជាឧបករណ៍គ្រប់គ្រងករណីនៃបទល្មើស ។ ក្រោយមកទៀតទិន្នន័យដាក់បញ្ចូល អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារទៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យនេះ ថែមទៀត ។

៤៨- នៅឆ្នាំ២០០៦ ក្រសួងយុត្តិធម៌បានបង្កើតប្រព័ន្ធប្រមូលទិន្នន័យ និងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យយុត្តិធម៌អនិតិជនរួមទាំងទិន្នន័យតាមប្រព័ន្ធកុំព្យូទ័រ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យលើដំណើរការរឿងក្តីរបស់កុមារលើសនឹងច្បាប់ និងកុមាររងគ្រោះនៅពេលដែលរឿងក្តីឆ្លងកាត់ដំណាក់កាល និងស្ថាប័នផ្សេងៗនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌បានអនុវត្តគម្រោងសាកល្បងក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យ និងប្រព័ន្ធទិន្នន័យស្តីពីយុត្តិធម៌កុមារនៅក្នុងរាជធានី ខេត្ត ចំនួន ៦ ហើយកំពុងត្រួតពិនិត្យឡើងវិញដើម្បីឱ្យស្របជាមួយនឹងការចុះបញ្ជីនៅតុលាការគំរូ ។

៤៩- ក្រសួងមហាផ្ទៃផ្តល់សេវាទូរស័ព្ទអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងរាជធានី ខេត្តចំនួន ៧ ។ ប្រព័ន្ធទិន្នន័យទាក់ទងនឹងបទល្មើសជួញដូរ និងការកេងប្រវ័ញ្ចផ្លូវភេទត្រូវបានកែសម្រួលសម្របទៅតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ។ ជាលទ្ធផលមានករណីជួញដូរមនុស្ស ការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ និងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារចំនួន ៦៤៨ ករណីត្រូវបានរាយការណ៍ហើយជនជាប់សង្ស័យចំនួន ៤៥៦នាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ២០០៩ ។ ជនរងគ្រោះជាកុមារចំនួន ៧៧៣នាក់ ត្រូវបានជួយសង្គ្រោះក្នុងនោះ ១៤% ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរសង្គមកិច្ច និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ។

XI. ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន

៥០- រាជរដ្ឋាភិបាលបានឱ្យក្រសួង ស្ថាប័ន និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ដែលកំពុងធ្វើហិរញ្ញប្បទានដល់សកម្មភាព កម្មវិធី គម្រោងនានាផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ដល់ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន និងវាយតម្លៃយ៉ាងទៀងទាត់លើការអនុវត្តផែនការសកម្មភាព កម្មវិធី គម្រោងទាំងនោះ ហើយផ្ញើរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យតាមដាន និង

វាយតម្លៃមកក្រសួងផែនការ ដើម្បីក្រសួងផែនការអាចយកព័ត៌មានដែលបានបង្ហាញ នៅក្នុងរបាយការណ៍ទាំងនោះ ដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងការវាយតម្លៃរួមលើវឌ្ឍនភាពក្នុង ការសម្រេចបានគោលដៅនិងចំណុចដៅនៃការអភិវឌ្ឍ ដែលមានចែងនៅក្នុងផែនការ យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិបច្ចុប្បន្នកម្ពុជា ២០០៩-២០១៣^៦ ។ ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន កិច្ចការយុត្តិធម៌កុមារ ធ្វើឡើងតាមរយៈការចុះរបស់មន្ត្រីថ្នាក់ក្រសួងដល់មូលដ្ឋាន ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងក្រសួង ស.អ.យ មានតារាងត្រួតពិនិត្យជានិច្ចស្ថាប័នសម្រាប់ មន្ត្រីថ្នាក់កណ្តាល ចុះទៅមូលដ្ឋាន និងមានតារាងត្រួតពិនិត្យសម្រាប់មន្ត្រីជំនាញតាម ដានស្ថានភាពនៃករណីប្តឹងរឿងក្តី ។ ការត្រួតពិនិត្យតាមដានត្រូវបានសម្រួលដោយប្រព័ន្ធ ទិន្នន័យដែលបានបង្កើតនៅតាមក្រសួង ដូចជា ក្រសួង ស.អ.យ ក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ក្រសួងមហាផ្ទៃជាដើម ។

៥១- ក្រៅពីនេះដែរគួរអភិវឌ្ឍន៍បានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន ស្ថានភាពកុមារនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌តាមរយៈបណ្តាញរបស់ខ្លួន ការចែករំលែកផ្លាស់ ប្តូរព័ត៌មាន និងការប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ ។

XII. សហប្រតិបត្តិការនិងការសម្របសម្រួល

៥២- កិច្ចសហការនិងការសម្របសម្រួលក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ ក្នុងចំណោមដៃគូ យុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ដូចជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ប្រព្រឹត្តទៅបានល្អប្រសើរ ។ ក្រុមការងារ អន្តរក្រសួងដើម្បីយុត្តិធម៌កុមារត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ២០០៦ និងបានបំពេញ តួនាទីភារកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការពិនិត្យកែសម្រួលសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន

^៦ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០០៩-២០១៣ ជំពូកទី៦

បង្កើតគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីរបៀបដោះស្រាយរឿងក្តីដែលមានជនរងគ្រោះជាកុមារ និងជនល្មើសជាកុមារតាមរបៀបកុមារមេត្រី រៀបចំនិងបង្កើតពិធីសាររួមរវាងក្រសួងពាក់ព័ន្ធស្តីពីការជួយគាំពារផ្នែកច្បាប់ និងផ្នែកសង្គមកិច្ចដល់កុមារ រៀបចំបង្កើតគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តិធម៌កុមារ ព្រមទាំងបន្តតាមដាននិងវាយតម្លៃរាល់គោលនយោបាយនានាដែលបានដាក់ចេញ ។ ក្រុមការងារអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដើម្បីយុត្តិធម៌កុមារត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ២០០៨ ដើម្បីរួមវិភាគទានក្នុងការធ្វើឱ្យសម្រេចគោលបំណងរួមក្នុងការធានាថា :

- ១- សិទ្ធិនិងឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមាររងគ្រោះ កុមារល្មើសនិងច្បាប់និងកុមារជាសាក្សីត្រូវបានការពារ និងលើកស្ទួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌
- ២- កុមារល្មើសនិងច្បាប់ត្រូវបានបង្វែរចេញពីប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ត្រូវបានស្ដារនីតិសម្បទាពេញលេញ និងត្រូវបានធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍និងក្រុមគ្រួសារវិញក្រោយពីការផ្ដន្ទាទោសឬឃុំខ្លួន ឬចាកចេញពីមណ្ឌលស្ដារនីតិសម្បទា ។

៥៣- ការសម្របសម្រួលនិងធ្វើសហប្រតិបត្តិការក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌កុមារ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទត្រូវបានពង្រឹងបន្ថែមតាមរយៈការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិដឹកនាំការបង្រៀមអំពើជួញដូរ ការរត់ពន្ធ ការធ្វើអាជីវកម្មពលកម្មលើមនុស្ស និងការធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទលើស្ត្រីនិងកុមារដែលស្ថិតក្រោមការដឹកនាំនិងសម្របសម្រួលរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រុមការងារជាតិស្តីពីគំនិតផ្តួចផ្តើមថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីប្រឆាំងអំពើជួញដូរមនុស្សនៅមហាអនុតំបន់មេគង្គ (ខមប៊ីត)

ដែលស្ថិតក្រោមការដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលរបស់ក្រសួងកិច្ចការនារី និងក្រុមពិគ្រោះ
យោបល់ដែលមានសមាសភាពមកពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ។

៥៤- ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦ មកក្រសួងយុត្តិធម៌បានរៀបចំសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិស្តីពី
យុត្តិធម៌កុមារ ដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ភ្នាក់ងារនៃយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌមកពី
រាជធានី ខេត្ត តំណាងកុមារ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីពង្រឹងកិច្ចសហការ
វាយតម្លៃអំពីតួនាទីភារកិច្ចរបស់ភ្នាក់ងារទាំងនោះ និងស្នើឡើងសកម្មភាពក្នុងពេល
អនាគត ។

៥៥- នៅឆ្នាំ២០១០ នេះដោយមានការប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្កើតឱ្យមានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់
និងការអនុវត្តច្បាប់បានល្អប្រសើរជាងពេលកន្លងមកថ្មីៗនេះ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ត្រូវបានសហរដ្ឋអាមេរិកចាត់ថ្នាក់ទៅក្នុងប្រទេសកម្រិតទី២ ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំង
នឹងអំពើជួញដូរមនុស្ស ។

៥៦- ដើម្បីឱ្យក្រសួងនិងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនៅថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ក្រោមជាតិសហការគ្នា
អនុវត្តប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កុមារមេត្រី ដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយដើម្បីធានាការពារ
និងលើកស្ទួយឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមាររងគ្រោះ កុមារប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់និង
កុមារល្មើសនឹងច្បាប់ និងពង្រឹងសហប្រតិបត្តិការនិងការសម្របសម្រួលអនុវត្តវិធីសាស្ត្រ
អន្តរវិស័យនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ កុមារមេត្រីនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃចំណាត់ការរឿងក្តី
ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអនីតិជន ក្រុមការងារអន្តរក្រសួងបានរៀបចំឱ្យមានសេចក្តីព្រាងបទ
បញ្ជាមួយដែលហៅថា " ប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការសម្រប
សម្រួលក្នុងដំណើរការយុត្តិធម៌កុមារ " ។

XIII. សន្និដ្ឋាន

៥៧- ប្រព័ន្ធការពារផ្នែកសង្គមនិងកិច្ចការពារកុមារនៅកម្ពុជានៅមានកម្រិត ។ កម្ពុជា ត្រូវការធនធានចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តកម្មវិធីយុត្តិធម៌កុមារ ដូចជា ការអង្កេតថ្នាក់ជាតិ ដ៏ទូលំទូលាយមួយលើកុមាររងគ្រោះនិងកុមារល្មើសនឹងច្បាប់ ការបង្ការបទល្មើស និង ការអនុវត្តជម្រើសនានាជំនួសការយកកុមារទៅដាក់ពន្ធនាគារ ។ ក្រៅពីនេះនៅមាន កិច្ចការជាច្រើនទៀតដែលត្រូវធ្វើ ដូចជា ការកសាងនិងពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ភ្នាក់ងារ សង្គមកិច្ចនិងអ្នកធ្វើនីតិកោសល្យវិជ្ជ័យ និងទំនើបកម្មឧបករណ៍ធ្វើកោសល្យវិជ្ជ័យ ។

៥៨- សកម្មភាពផ្សេងៗទៀតដែលកម្ពុជានឹងធ្វើរួមមាន :

- រៀបចំផែនការសកម្មភាពជាតិស្តីពីកំណែទម្រង់យុត្តិធម៌កុមារ និងការបង្ការអនីតិជនពីការប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងច្បាប់ ។
- បង្កើនល្បឿនអនុម័តគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីនីតិវិធីដោះស្រាយរឿងក្តីកុមារនៅ ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌដោយគិតគូរដល់ចំណុចរសើបរបស់កុមារ ។
- ជំរុញការប្រើប្រាស់របាំងក្នុងបន្ទប់សវនាការ ឧបករណ៍ភ្ជាប់បណ្តាញទូរទស្សន៍ និងសម្ភារៈជំនួយដល់ការយកសក្ខីកម្មកុមារនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។
- លើកស្ទួយការប្រើមធ្យោបាយជំនួសការឃុំខ្លួននិងការដាក់ពន្ធនាគារ និងមធ្យោ បាយជំនួសដែលមិនឃុំខ្លួនផ្សេងៗ ទៀតសម្រាប់កុមារប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងច្បាប់ អនុលោមទៅតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។
- លើកស្ទួយការយល់ដឹងពីការបង្វែរ និងការស្តារស្ថានភាពយុត្តិធម៌ ដូចមាន ចែងក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ។

- លើកស្ទួយ និងគាំទ្រដល់កម្មវិធីបង្ការអនីតិជនពីការប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងច្បាប់ នៅតាមសហគមន៍ និងគ្រួសារ និងកម្មវិធី ស្តារនីតិសម្បទា និងការធ្វើសមាហរណកម្មនៅតាមសហគមន៍សម្រាប់កុមារប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងច្បាប់ ជាពិសេស ការប្រឹងប្រែងក្នុងការរក្សាកុមារឱ្យនៅក្នុងគ្រួសារ និងការបង្រួបបង្រួមកុមារ ជាមួយគ្រួសារ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ :

របាយការណ៍លើកទី២ និងទី៣ របស់កម្ពុជា ស្តីពីការអនុវត្តអនុសញ្ញាសិទ្ធិកុមារ ឆ្នាំ ២០០០ ដល់ ២០០៧ ។